

Gedeputeerde Staten van Overijssel
Ter attentie van secretariaat eenheid Ruimte en
Bereikbaarheid

ons kenmerk 2024-003254
behandeld door Arnold Vedder
uw kenmerk
bijlagen geen

Steenwijk, 28 februari 2024

Onderwerp Zienswijze: programmeringsafspraken, clustereis en
windladder

Geacht college,

Op 18 januari 2024 heeft de provincie haar "Aanpassing Omgevingsverordening Overijssel" (instructieregel windenergie 2024), het "Provinciaal Programma Energiestrategie" 2024 (PPE) en "Omgevingseffectrapportage" (OER) ter inzage gelegd en opengesteld voor zienswijzen. De gemeente Steenwijkerland maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en te verzoeken om aanpassingen aan te brengen ten aanzien van de voorgenomen programmeringsafspraken, de clustereis en met betrekking tot de windladder.

1. Programmeringsafspraken

In paragraaf 4.11.2, art. 4.108c (programmeringsafspraken windenergie) worden programmeringsafspraken voorgesteld. De programmeringsafspraken hebben als doel om windinitiatieven in Overijssel te reguleren en te voorkomen dat aan meer windinitiatieven medewerking moet worden verleend dan nodig of wenselijk is. Het college van de gemeente Steenwijkerland juicht deze afspraken van harte toe. Het artikel en de toelichting suggereren dat met alle gemeentes in de provincie Overijssel programmeringsafspraken kunnen worden gemaakt. Uit hoofdstuk 3 van de PPE lijkt daarentegen te volgen dat deze programmeringsafspraken alleen betrekking hebben op de voorkeursgebieden:

"Ten aanzien van de provinciale voorkeursgebieden hebben gemeenten aangegeven de behoefte aan duidelijkheid te hebben over het maximum aan windenergie dat in elk voorkeursgebied gerealiseerd kan worden. Om hier invulling aan te geven stellen we een maximaantal op te wekken Gigawattuur (GWh) windenergie per gebied vast. Om dit mogelijk te maken hebben we hiertoe een bepaling in de Omgevingsverordening opgenomen. Dit hoofdstuk bevat de uitvoeringsregeling van paragraaf 4.11.2 van de Omgevingsverordening."

Onder 3.1 is vervolgens een tabel opgenomen waarin ook het restgebied wordt benoemd. Daar geldt een maximum van 500 GWh aan jaarlijkse opwek genoemd. In de tekst onder tabel gaat het vervolgens alleen over voorkeursgebieden.

1.1 Ook programmeringsafspraken voor restgebieden en iedere restgemeente

Het is belangrijk dat de tekst van de verordening, toelichting en PPE eenduidig zijn. Dat is nu niet het geval en moet worden aangepast. Daarbij dient te worden vastgelegd dat er ook met de restgebieden programmeringsafspraken worden gemaakt en specifiek nog met iedere gemeente in het restgebied afzonderlijk. De behoefte aan duidelijkheid en regulering bestaat net zo goed in het restgebied en de daarvan onderdeel uitmakende gemeentes. De afspraken verdienen daarnaast nuancering of maatwerk, zoals hieronder toegelicht.

1.2 Nuancering programmeringsafspraken

Concreet voor het restgebied wordt een maximum gegeven van 500 GWh. Gemeente Steenwijkerland stelt voor dit maximum te nuanceren.

Dat betekent enerzijds dat gemeentes in het restgebied niet tot meer windenergie verplicht kunnen worden dan zij nodig hebben voor het behalen van het RES-1.0-doelstelling waaraan zij zich eerder individueel hebben gecommitteerd, dan wel tot het maximum waaraan zij zich bij een nieuwe, afzonderlijke afspraak wensen te committeren. Bijvoorbeeld een opstelling van 4 turbines die leiden tot zo'n 100 GWh aan jaarlijkse opwek.

Zo niet, dan zou het mogelijk zijn dat er initiatieven worden toegelaten in een gemeente in het restgebied, zolang het maximum van 500 GWh aan jaarlijkse opwek nog niet gehaald is, terwijl een individuele gemeente zijn RES-bod of voorgestelde aandeel al (ruim) heeft gehaald of zal halen bij realisatie van een lopend initiatief.

Anderzijds moet er een hardheidsclausule worden gehanteerd bij het maximum. De clustereis brengt met zich dat het minimaal moet gaan om 4 turbines wanneer er ergens windenergie wordt gerealiseerd, bedrijventerreinen uitgezonderd. Moderne turbines van bijvoorbeeld 250 meter tiphoogte kunnen jaarlijks wel meer dan 100 GWh opwekken. Stel dat er in het restgebied voor 430 GWh aan initiatieven zijn ingediend of gerealiseerd, zou er bij een harde grens geen nieuw cluster meer kunnen worden gerealiseerd, want het maximum zou dan worden overschreden (aanzienlijk kleinere of minder efficiënte turbines zijn daarbij geen oplossing, want dan ontbreekt een levensvatbare business case). Dat kan niet de bedoeling zijn.

Kortom, onderdeel van de programmeringsafspraken voor het restgebied moet zijn, dat het voldoende is dat een gemeente zijn RES-1.0-doelstelling in GWh haalt of nieuwe afspraken maakt en dat het maximum van 500 GWh geen absolute grens betekent, indien dat met zich zou brengen dat er geen minimum cluster van moderne windturbines tot stand zou kunnen komen.

2. Uitzondering op clustereis

Om versnippering van het gebied te voorkomen wordt in art. 4:108b een clustereis voorgesteld. De gemeente kan de gedachte achter de clustereis begrijpen, maar stelt voor om deze wel te nuanceren voor het geval een cluster van drie hogere turbines aantrekkelijker is dan een cluster van vier. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat in een bepaald gebied vier windturbines met een tiphoogte van 220 mogelijk zijn of drie turbines met een tiphoogte van 250 meter. Die drie hogere turbines zullen efficiënter in opwek en goedkoper zijn in aanschaf en onderhoud dan de vier lagere turbines. Derhalve zullen de drie hogere turbines een betere businesscase of kosten/energieopbrengst (€/GWh) - ratio hebben. De rechtvaardiging voor een afwijking van de clustereis van minimaal 4 turbines zal door de initiatiefnemer uiteraard goed onderbouwd moeten worden, zodat duidelijk wordt dat drie grote turbines geen afbreuk aan de ratio van de clusterregel.

Daarom wordt voorgesteld om het volgende lid toe te voegen aan het voorgestelde artikel 4:108b [toevoeging in rood]:

"1. Omgevingsplannen voorzien op gronden buiten de voorkeursgebieden alleen in de mogelijkheid om nieuwe windturbines op te richten als deze windturbines deel uitmaken van een cluster van minimaal 4 windturbines.

2. In afwijking van het eerste lid kan op gronden die deel uitmaken van een bedrijventerrein of daar direct aan grenzen ruimte worden geboden voor het realiseren van 1 of meer windturbines."

3. In afwijking van het eerste lid kan er op gronden waar een cluster van 4 turbines mogelijk is ook gekozen worden voor een cluster van 3 turbines indien gemotiveerd kan worden dat dit cluster een betere kosten/energieopbrengst ratio heeft.

3. Windladder grotendeels ongenoemd

Op 18 juli 2023 is het voorgenomen windbeleid gepubliceerd. Onderdeel daarvan is een herinterpretatie van de in november 2022 vastgestelde kaart met windladder. Waaronder met de regel:

"Alleen nog mee te werken aan windturbines in trede 1-3 van de windladder, zowel binnen als buiten de voorkeursgebieden."

Sinds de totstandkoming van het voorgenomen beleid is dan ook steeds duidelijk gemaakt – op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau – dat zelfstandige clusters van windturbines niet zijn toegestaan in gebieden die door de kaart bij de windladder worden gekwalificeerd als trede 4 of 5. Dat blijkt alleen niet uit de conceptnormen in de verordening of uit de PPE:

- Art. 4:107 gaat over de voorkeursgebieden en art. 4:108b over de clustereis. De regel over toepassing van de windladder ontbreekt.
- In de PPE wordt de windladder wel genoemd (paragrafen 1.2.4, 1.3.2, 2.3.1, 2.3.3 en 3.3.2), maar nergens staat de regel uit het voorgenomen beleid waarmee zelfstandige opstellingen in trede 4 of 5 onmogelijk worden gemaakt of een formulering van gelijke strekking.
- In de PPE wordt wel verwezen naar de OER waaruit blijkt dat er meer dan voldoende opwekcapaciteit in Overijssel bestaat (paragraaf 2.5). In de daarbij behorende energiepotentiekaart worden allerlei opweklocaties weergegeven die zich in trede 4 of zelfs 5 van de windladderkaart bevinden. Dat suggereert dat de hierboven geciteerde regel uit het voorgenomen beleid straks niet meer van toepassing is.

3.1 Regel uit voorgenomen beleid over windladder weergegeven als deze van toepassing blijft

Uit recent ambtelijk overleg blijkt dat het nog steeds de bedoeling is dat de regel uit het voorgenomen beleid blijft gelden. Vanwege helderheid en rechtszekerheid is het van belang om die 'bedoeling' om alleen nog zelfstandige opstellingen van windturbines toe te laten in gebieden in trede 1-3 van de windladder ook in omgevingsverordening en PPE op te nemen en weer te geven in de OER. Dan kunnen er geen onterechte conclusies aan worden verbonden en wordt onduidelijkheid voorkomen.

Mocht uw college inmiddels anders aankijken tegenover zelfstandige opstellingen van windturbines in gebieden die worden ingedeeld in trede 4 of 5, dan vervalt dit derde onderdeel van de zienswijze.

Vragen

Zijn er nog vragen naar aanleiding van deze zienswijze, dan beantwoorden wij die graag. U kunt contact opnemen met Arnold Vedder via ons telefoonnummer 14 0521 (vraag naar Arnold Vedder) of stuur een e-mail naar arnold.vedder@steenwijkerland.nl.

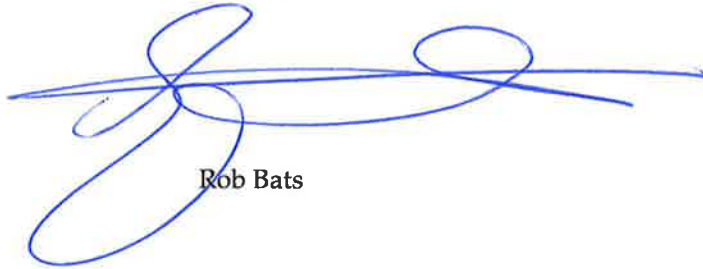
Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

ba

Marco de Graaf

Rob Bats